

MANEL QUERALT

XISCLE

emboscall

Primera edició: Columna, 1990
Segona edició: emboscall, 2004
Tercera edició (dins *A furt. Poesia 1990-2006*): emboscall, 2007
Quarta edició (digital oberta): emboscall, març de 2015
© Dels poemes Manel Queralt
© Del pròleg: David Castillo
ISBN: 84-96253-94-5

Pròleg a la primera edició

La primera vegada que Manel Queralt em va passar aquest poemari que avui us presentem, em va demanar què era el que li trobava al darrere, què en pensava i si valia la pena intentar editar-lo. Sentíem com a fons la transmissió radiofònica d'un partit de futbol ben estrany i no parava de ploure.

Dies després iniciàvem unes reunions, les quals van deformat les respectives visions sobre el fet creatiu, sobre la necessitat de continuar escrivint i sobre l'atzar que s'imposa sempre a qualsevol planificació.

El meu metòdic amic no va dir res sobre la possible influència de Gabriel Ferrater que havia apreciat en els seus poemes, aquelles sensacions despulades que tant ens havien impressionat del mestre. Mesos més tard, en una nova reunió, apareixia amb una edició antiga del recull *Les dones i els dies* amb infinitat de poemes subratllats en els anys de joventut, de primeres lectures. Ell va atribuir a l'inconscient, sempre present, aquella irrupció de Ferrater. La discursivitat, aquella memòria que li anava portant passat i la distinció entre fons i forma formen part així mateix de la teoria poètica de Manel Queralt.

Xiscle és el primer poemari de Queralt, però té els avantatges d'un llarg procés de maduració formal i temàtica. El poeta s'ha qüestionat moltes coses i ha buscat sempre en veus amigues els suggeriments per evitar les evidències i l'afectació que tant sovint es presenten en els llibres de poesia. La sensació de buidor, la desaparició de la veu, el vertigen que traspuen els poemes es combinen amb la

senzillesa i la ingenuïtat tan pròpia d'un Martí Pol, amb la força de la intuïció d'un Maragall i sobretot amb la sobrietat discursiva de Gabriel Ferrater.

L'esforç per mantenir les cadències dels poemes, el risc contingut, les contínues alternances entre conscient i inconscient, superen la retòrica gratuïta. El xiscle acaba sent el so d'una simfonia entretallada i anguniosa. La paraula com a vida, la simbologia dels paisatges del bosc, la densitat del procés creatiu, ens duen a la poesia existencial d'un solitari, que ha cercat el silenci del poema en les sales d'espera dels aeroports o en les fredes habitacions dels hotels. El record dels paratges d'Osona, la recuperació de l'estiu, ha portat aquesta contradicció que moltes vegades comporta la literatura i la vida: el sempre difícil equilibri entre el desig i la realitat.

Darrere queden també les lectures. Les referències als Calvino, Kundera, Kafka o Magris han vingut per ressaltar la discursivitat que hem esmentat. Fins i tot, la recerca del sentit, de la significació i de les oposicions en l'aplicació del llenguatge dins dels seus poemes han filtrat una exigència i un rigor inusuals en els primers llibres. Manel Queralt ha buscat aquell concepte que Valéry definia com la idea poètica que posada en prosa continuava reclamant el vers. Aquesta obligació ha estat el requisit inqüestionable entre els poemes que componen *Xiscle*. La percepció aconseguida amb precisió i elegància és el resultat d'un llibre que amb una lectura lenta ens servirà per reflexionar i fruit de la poesia. Que cadascú continuï la lectura...

David Castillo
Barcelona 1990

PRELUDI

...en la solitud de les hores blanques...

Ombrosa ja no existeix. Mirant el cel tan net, em pregunto si realment ha existit. Aquella fronda de branques i fulles (...) era un brodat fet sobre no res que s'assembla a aquest fil de tinta (...) ple d'esborralls, de correccions, de desviacions nervioses, de taques, de llacunes...

ITALO CALVINO

• | **Pluja**

.....

Repic, fa estona que t'escolto enllà
de seguida corro sota els teus dits
perquè sé escollir qui m'ha de pintar
la nuesa pigada del vestit.

Pentina'm el paisatge del meu fat
mentre dius que plores i no estàs trist
i em cobreixes amb trossets de brodats
els racons més íntims i més ferits.

.....

De l'amor, de les gotes, dels sentits.

.....

• | **Els teus ulls**

.....

Els teus ulls són paraules estripades
que descobreixen rovells ennegrits
en la solitud de les hores blanques
sobre la taula banús d'un desig.

Amb els llimacs cosits a les parpelles
plores la tardor dels somnis ferits
i et rius de les escàpoles tardances.

.....

Quan al paper no t'escric ets oblit.

.....

• | **Pica-soques**

.....

Els ocells pica-soques dels teus pits
amaguen una exquisida misèria
que els meus llavis cercaran amb delit
per beure el suc d'una falsa pobresa.

.....

Però becs esmolats trauran els ulls
dels qui gosin trobar la recompensa.¹

.....

•| **Captiu beso les teves sines**

.....

Mentre captiu beso les teves sines
m'avinc al silenci i aquella buidesa
de tenir-te a prop i alhora tan lluny.
Trencadissa de ninetes, riu de vidres,
l'urpa del corb marí m'esquinça amor
la salabor dels anys resseca als llavis:²
un lleu somrís i ploraran sangonosos.

.....

És per a l'amant que trenen corones.

.....

• | Actriu

.....

Espectadora em mires indulgent
mentre perdo voluntat davant teu;
contens amor i no et deixes anar
perquè dius: *es pot estimar massa.*

.....

Fins i tot la misèria i el dolor
són ben nostres, profunds, entaforats
al cervell, entre les ungles i els dits.

.....

Compartim la vergonya i som més pròspers.

.....

• | **Davant un mirall pintat**

.....
Davant un mirall pintat amb paraules
m'imagino l'home que sempre fuig
entre línies percaçant imatges
escrites sobre les parets de plata.
Vaga com un gos cercant el seu nom.
.....

I quant més endins em deixis marxar
més difícil et serà retrobar-me.
Trenca'l i recull els cristalls estesos.
Quan l'estiu s'escoli entre porticons,
empresona't dins la reixa de llum
i vesteix-te de qualsevol condemna.
.....

De pressa, vés i empassa't tots els vidres!
.....

• | **Articulacions de fusta**

.....
Ara i adés hem volgut construir converses
però la nostra actitud ha estat sempre
la dansa muda de la histrionisa
quan es belluga titella entre els homes
descalça, tota nua i sense joies.
.....

Sovint pentina fils plens de silenci
mentre belluga els seus cabells i ens frisa
i ens promet molta sort amb les paraules,
però sempre traeix la nostra essència:
gronxem articulacions de fusta.
.....

• | Comença la dansa

.....
Sóc qui comença la dansa més folla
sota la volta d'una nit ferida
et retrobo fugissera i dubtosa
i el vol més orgullós se'm torna feble.
Mentre et dutxes a l'entrefosc dels somnis
amb l'aigua pregona de terres brutes
hi ha records que et volen saber tangible:
som titelles de pasta encara humida.
.....

Ho sabem, la vida és escadussera
i ni hem pogut reunir paraules vagues
per copsar una realitat palpable:
despullats només ens vestim d'imatges.
Mentre el tendó tibant per la fugida
no es trenqui i manlevi el nostre fil,
serem a milers de petites cambres
perduts, també dispersos, junts debades.
.....

• | Teatre improvisat

.....

Pausa, el vestit al vent és revolta
com l'aigua a principis d'estiu frisança
quan volen capricis entre rialles.

.....

Revolta, el vestit al vent és pausa
com un discurs ofert des de les pedres
que vol parlar d'amor però s'amarga.

.....

XISCLE

...s'esgarrinxarà sobtada amb la mort...

*Recorda't del bany en què fores assassinat.
M'he despertat amb aquest cap de marbre a les mans
que m'esgota els colzes i no trobo on recolzar-lo.*

IORGOS SEFERIS

• | Xiscle³

.....
El xiscle malastruc de l'oreneta
esquinça el vol de l'au silenciosa
que distreta cus en el cel d'estiu
brodats, paranys invisibles, per on
s'esgarrinxarà sobtada amb la mort.
.....

Interludi breu. S'obre la vesprada
acotxada entre els pins i el darrer sol
es llança l'esquer per tot el paisatge
on també els llimacs picaran la son.
.....

Potser, si només fos una mentida.
.....

• | **Oreneta**

.....
Mirada feresta la dels teus ulls
els abismes són reblerts de misèries
quan m'omple de desesperació
els teus xiscles m'eixorden l'existència.
En tu vaig projectar l'impuls de mort
el reflex d'un temps de malastrugança,
ara el teu cadàver és un record
molt feixuc, sempre carregat d'angoixa.
.....

Sovint em treus els iris amb el bec
tant si tinc o no temps per defensar-me,
si de pressa em porto les mans al cap
és per trobar només les conques buides:
part indefectible del meu destí
tothora sento el bronzir de les mosques.
.....

• | **És la mort qui et despulla**

.....

Mots en falset i un bes d'hipocresia
modelats amb fangs d'hores ocioses
he fet l'amor fins al rebuig del sexe
covardament i fàcil, sense afecte,
només perquè em divertia exhaurint-les.

.....

Pel teu darrer aniversari la puta
més vella de llimacs t'omple la boca
i mentre riu, tu, ridícul, li mostres
el cul i calladament et despulles.
Mamarà vida fins que implosionis.

.....

• | **A contrapèl**

.....
Amb els dits balbs dibuixo cronogrames
damunt el sofà del temps i l'espera,
vellutats indicis de la creixença
que a contracorrent el seu pèl espiga:
records tristos però buits d'enyorança.
.....

Pel camí retrobaràs les despulles
embrutides per la sentor d'aital
mascarada, potser tastava sempre
la nuesa de la vida o potser,
com l'hora de la mort, em despullava.
.....

• | Les serps

.....
Les serps d'aigua llisquen dins la ment
com les remors dels rius a les vesprades
s'estenen entre els joncs plens de verí,
al cap cremen amb dolor les paraules.
.....

Mentre els escurçons fan niu a les orelles
l'oreig marxa i prepares el salt
al darrer silenci amb l'esguard serè,
llavors prens l'espera i acabes la festa.
.....

VERTIGEN

...més enllà s'estenen perfums sinistres...

*Recuerdo mi niñez
cuando era una anciana
Las flores morían en mis manos
porque la danza salvaje de la alegría
les destruía el corazón*

*Recuerdo las negras mañanas de sol
cuando era niña
es decir ayer
es decir hace siglos*

ALEJANDRA PIZARNIK

• | Vertigen

.....
La nit s'engalana com la promesa
i m'ofereix un sexe indefinible,
ressegueixo amb dits de desesperança
una nuesa que encara no arriba,
més enllà s'estenen perfums sinistres.
L'ampit, com una boixa violada,
accelera vertígens insostenibles
i l'espíral·l xucla l'ànima bruta
mentre plàcidament em deixo caure.

.....
M'he deturat per descobrir-te el rostre
i he vist besllums de la teva aparença
i m'he sentit electe: em deixares
plenament sol al llindar de la porta.

• | Sentits

.....
T'asseus i et tempta mirar d'esquitllentes
el mirall fumat del cafè més cèntric,
però tems retrobar el rostre de sempre
en el fons d'una evident mascarada.
.....

Embafa el tuf de les aixelles closes
quan el destí no vol obrir les ales,
mentre ningú no faci per mostrar-te
un gest, hauràs de voltar solitari.
.....

Ara s'allunyen tristes les gavines,
t'envaeix el riure foll i hilarant
de les converses, per copsar el silenci
encetaràs de nou els teus monòlegs.
.....

El fruit salat asseca les paraules
i t'omple la solitud amb clofolles,
els corbs d'entre dents t'estiren la llengua
i tastes l'aspror de les hores buides.
.....

Saltimbanqui o venedor sempre em trobes
al final de les escales mecàniques,
t'ofereixo el meu amor d'Antínous
i em negues mirades i carícies.
.....

Dins d'un sot, sense profit ni avantatges,
on els xiscles de les rates conviuen

amb els renills del fals cavall de ferro,
a un pas de la mort muntaré l'estatge.

.....

• | **Enrenou fan els esclops**

.....
Cavalls de desori, enrenou fan
els esclops quan trepitgen solitud,
els ritus al fat cremen les fagedes,
l'angoixa perfuma, el sexe put,
l'alè respira fems de juvenesa
que per sobre les brases he perdut.
Impossible reprendre cavalcades.
Plens de nit els peus no veuen l'ensurt
i petgen dies de fusta cremada.
.....

• | **Brodat d'escates**

.....

Mai no l'escolto però sé que torna,
el defici és entre brodats d'escates.
Amants casuals es tallen la llengua
i de tarda i de llum queden ferides.
Llavors els fills de la foscor m'irriten
i de seguida començo a odiar-los.

.....

• | Ègida

.....

Quants anys? Dos-cents... o potser més encara.

Els crepuscles limiten. Sóc contrari.

No m'atura l'ensurt dels anys quan passen
d'esquitllentes, no em vencen ni m'abaten.

.....

Sóc el guerrer que pensa i perd sempre

i endins li ploren els morts d'estossades

i l'absurd de la guerra l'insomnia

i es manté així molt de temps rere l'ègida.

.....

• | Rascllet

.....
Renegues l'indecís i t'encoratgen,
ensinistres les paraules exactes
només neixes i lluites per ser dita.
Però els llavis són fets d'egoisme
i temença, els mots moren i es perden
tremolosos llimacs en terra eixuta:
és així amor quan vens i t'imagino.
.....

Et diria que feixuc ensopego
que repto silencis i el call se'm torça
que un jardiner amb el seu rascllet m'emporta:
em pots llegir el rastre perquè bavejo.
.....

• | **Discurs**

.....

Parlaria sense solta ni volta
sense necessitat de veritats
ni mentides, cridaria ben alt
per sentir-me en la veu i en la textura
de les paraules que em roben silenci
i es deixen pausadament a l'atzar
de qualsevol conversa amarades
en la plenitud de la seva vida.

.....

Prediques ben alt, més, molt més encara,
però cap mot no surt d'un sot obert
enmig de la cara només perquè
mostris l'expressió desencaixada.
Els esgarips demanen la paraula
quan l'ordre t'estira fort del mentó
i vas i respons a la submissió
amb una amarga i tràgica rialla.

.....

• | **L'urc esmolat**

.....

Ara, si em vaga canviar l'arada,
amb l'urc esmolat solcaré el que em sembli.
No us estranyeu invisibles resistències
si del camp de traüt en surt silenci.
Quan amb els dits ressegueixi la plana
si esperàveu records serà endebades
aquests solcs esgarrapats a la terra
seuran més profunds, més indesxifrables.

.....

• | **Quan la fosca perd la virginitat**

.....
Hi ha l'ert silenci després de les lluites
i al pou dels mots més impronunciables.
.....

Un llapis plorós arrenca cançons
d'algun piano insatisfet i amb calma
inicia un gargot tens i difús
i abraça uns mots gairebé possibles.
Arreu fumegen noves indulgències.
.....

Ploro sovint, reneixo amb els crepuscles
cobert de gebrada i de subterfugis.
.....

Quan la fosca perd la virginitat
llisco per la claveguera més pròxima
on esquiu hi amago incapacitats,
llavors sóc més ric i encara més pobre.
Però m'escau ser tan agosarat?
.....

• | **Tot quan arriba ja és escàpol**

.....

Pòsit! Tot quan arriba ja és escàpol
en un racó sense brogit d'Osona
la remor de la Font del Faig conforta
els llimacs s'amaguen a les butxaques
i el fat es confon amb la fullaraca.

.....

Covarda! Mata'm si et plau estimar-me
talla'm els anells dessota l'escorça
separa'm d'aquesta meva arrogància
i deixa'm que reposi entre les fulles amb la
pobresa d'esperit més fresca.

.....

RESSONS

...de mica en mica vas perdent la màscara...

• | **Ressò primer**

(temps primer)

.....

La vida aprèn dels nexes el sentit
sovint desfigurats en la penombra
moments d'amor i d'odi puntuals
amb els quals tendeixes a ser benèvol
perquè les dates no passen per l'ull
tan prim del ver del real i de l'ordre.

.....

• | **Ressò primer**

(temps segon)

*Em sap greu perquè he deixat passar
un riu ample entre els meus dits /
sense haver-ne begut ni una sola gota.*

IORGOS SEFERIS

.....
Quan el cos es cobreix amb les despulles
aspres del temps, la pell s'ensorra al pit
i capcot destries recances maules.

No endevines d'on tiben aquells dits
que difusos i irresolts t'assenyalen.

.....
Si les deus es tornen del tot eixutes,
què és millor, seguir perplex el darrer
curs del riu o remuntar el seu sec rastre?
Et cal increpar contradiccions
i jugar-hi, l'acte mereix la lluita.

• | **Ressò segon**

(temps primer)

.....

De mica en mica vas perdent la màscara
la possessió de l'espai s'esberla
i no saps si hi perds o si hi guanyes, penses,
ells passen de llarg i et deixen de banda.

.....

Se't tornen pols els llavis i la llengua
crees paraules inconnexes, baixeses,
i un riure hilarant, molt trist, t'ennuega:
la cara vol escopir mil espurnes.

.....

Però aquesta fugida es pot confondre
amb una derrota del tot ingènua,
la incertesa t'obliga a aventurar-te:
sempre-més-enllà... sempre-més-enllà...

.....

• | **Ressò segon**

(temps segon)

.....

Pluja del temps d'aram recorda olors
de terres humides quan la seva aigua
abranda destrossa el dèbil granit:
baixen cavalls de fang amb ulls de mica.
Corres enfollit cap a la riera
per veure com arrasa aquest estiu,
cops de pedra apagats entre glops tèrbols
ressusciten els sentits més profunds.
I fins i tot podries recordar
el color brut i marcit de les llaunes
que arrossegava amb la brossa el corrent
però, qui besaves la nit passada?

.....

• | **Ressò tercer**⁴

(temps primer)

.....

Anul·les la realitat a cada
instant encara que sortosament
no sempre amb la sangonosa carícia
d'una roba de filferro espinós.
La trobes a traços imperceptibles
no pots deixar de creure que existeix,
la introdueixes en el repertori
dels gestos diaris i confereix
una tranquil·la certesa vital
delicadíssima que ens és permesa
per tal d'anar sense que el cor rebenti:
massa poc espai per a tanta angoixa.

.....

• | **Ressò tercer**

(temps segon)

.....

Retrobes vells dubtes en tu mateix
i es tornen a vestir d'irremeiable.
Mentre tems que no trobaràs l'amor
la mateixa paüra el foragita.

.....

És l'espai buit que deixen les paraules
la indubtable presència del ser,
així com el cos estimat et dóna
la realitat d'uns malucs ben seus.

.....

• | **Ressò darrer**

.....

Hi ha molt de silenci rere aquest gest
tan teu d'espolsar-te els cabells al vent,
negre i aram, perquè s'adormi silent
la tarda: mentre envelleixis prop meu.

.....

Referències

¹ «... quan nocturneja el meu desig /o el meu fàstic de mascle.» d'un poema del llibre *Ésser en el món* (1948) de Manuel de Pedrolo.

² «... em punyiren tants llavis i l'escalfor estranya /de tants sexes...» de la poesia *Tinc set de terra* (primer vers) al llibre *Ésser en el món* (1948) de Manuel de Pedrolo.

³ «... de quan, infant, per primer cop amb el meu arc /vaig aterrar l'ocell que per la llum volava.» Del *Nabí* de Carner.

⁴ Sobre una idea extreta d'*El Danubi* de Claudio Magris.

Aquesta edició digital de
Xisclé,
obra original de Manel Queralt,
s'ha fet a Barcelona
el mes de març de 2015.